

НИЖНИК Світлана

кандидат історичних наук,
завідувач сектору наукової бібліографії
та біографістики, Національна наукова
сільськогосподарська бібліотека НААН

cvetn@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0002-4777-8018>

(м. Київ)

ЛЯМЕЦЬ Лариса

старший науковий співробітник
сектору наукової бібліографії та
біографістики, Національна наукова
сільськогосподарська бібліотека НААН

loralyamets@gmail.com

(м. Київ)

ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОГРАФІЧНІ РЕСУРСИ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ НААН: МІСЦЕ У ВІРТУАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

Визначено місце ННСГБ НААН у формуванні електронних бібліографічних ресурсів, висвітлено напрацювання й оцінено їх роль у подальшому проведенні відкритої інформаційно-комунікаційної політики щодо максимального задоволення інформаційно-знанневих потреб суспільства в отриманні цілісної картини бібліографічного сільськогосподарського ресурсу й забезпеченні вільного доступу до нього. Розглянуто змістові та жанрові особливості електронної бібліографічної продукції, яку радить віддаленим користувачам установа. Відмічено, що електронні бібліографічні ресурси, створювані ННСГБ НААН характеризуються видовим різноманіттям, змістовним наповненням, галузевою спрямованістю, гетерогенністю. Методологічну основу складають принципи історизму, об'єктивності, науковості. У висвітленні проблеми використовувались загальнонаукові методи (аналіз, синтез, логічний, узагальнення), спеціальні історичні методи (архівознавчий та джерелознавчий аналіз, персоналізації, біографічний). Комплексне застосування цих методів

сприяло отриманню нових знань, визначенню їх цінності, відображенню змісту. З'ясовано, що електронні ресурси стали ключовим елементом відкритого інформаційного простору установи, що змінили методику задоволення запитів. Встановлено, що для отримання бібліографічної інформації світових виробників бібліотека (крім власних) надає користувачеві доступ до понад 20 бібліографічних, реферативних, фактографічних і повнотекстових баз даних, в яких містяться понад 20 млн. записів світового інформаційного потоку і мільйони сторінок повних текстів. Доведено, що електронні бібліографічні ресурси є перспективний напрям у стратегії бібліотечного розвитку, напрям, який сприятиме подальшому зростанню комунікаційних зв'язків у соціальних мережах; об'єднанню людей у спільноти за інтересами (зокрема науковими й освітніми); відкриватиме нові можливості щодо вивчення взаємодії людей і організацій (зокрема ННСГБ НААН та її користувачів) та задоволення потреб дистанційних цільових спільнот шляхом електронного введення в обіг необхідних суспільству масивів інформації.

Ключові слова: *електронні бібліографічні ресурси, інформаційно-бібліографічний ресурс, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, електронна бібліографія, бази даних, бібліотека, сільське господарство, історія.*

ELECTRONIC BIBLIOGRAPHICAL RESOURCES OF THE NATIONAL SCIENTIFIC AGRICULTURAL LIBRARY OF NAAS A PLACE IN VIRTUAL SPACE

Summary

The position of National Scientific Agricultural Library of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (NSAL NAAS) in the formation of electronic bibliographic resources is determined, the work and its role in further conducting an open information and communication policy to maximize the information and knowledge needs of society in obtaining a holistic picture of bibliographic agricultural resources and ensuring free access to it are highlighted. The semantic and genre features of electronic bibliographic products, which the institution advises to remote users, are considered. It is noted that the electronic bibliographic resources created by NSAL NAAS are characterized by species diversity, content, industry orientation, and heterogeneity. The methodological basis is relay on the principles of historicism, objectivity, and science. General scientific methods (analysis, synthesis, logical, generalization), special historical methods (archival and source analysis, problem-chronological, periodization, personalization, biographical) were used to cover the problem. The complex application of these methods contributed to the acquisition of new knowledge, determining their value, reflecting the content. It was found that electronic resources have become a key element of the open information space of the institution, which has changed the method of satisfying requests. It has been established that in order to obtain bibliographic information from world manufacturers, the library

(in addition to its own) provides the user with access to more than 20 bibliographic, abstract, factual and full-text databases containing more than 20 million records of the world information flow and millions of full texts. It is proved that electronic bibliographic resources are an effective means of library scientific communications - a promising direction in the strategy of library development, a direction that will contribute to the further growth of communication links in social networks; uniting people in communities of interest (including scientific and educational); will open new opportunities to study the interaction of people and organizations (including NSAL NAAS and its users) and meet the needs of remote target communities by electronically putting into circulation the necessary arrays of information.

Keywords: *National Scientific Agricultural Library of NAAS, electronic bibliographic resources, information and bibliographic resource, electronic bibliography, databases, agriculture, history.*

Постановка проблеми. Сучасний світ супроводжується змінами фундаментальних постулатів, у структурі науки, в системі наукових комунікацій, що позначається розширенням арсеналу пошукових засобів та розвитком дистанційної бібліографічної діяльності. Ці чинники спонукають до формування ефективної ІТ-інфраструктури в організації роботи бібліотеки з науковцями.

Реалії змушують ламати існуючі стереотипи, передбачати нові підходи і пріоритети в організації обслуговування користувачів, зокрема, спрямовані на популяризацію книги та читання у віртуальному просторі. Щоб забезпечити ефективне використання нагромадженого суспільством інформаційного потенціалу, треба компетентно організувати науково-інформаційну діяльність, забезпечити зручний доступ до наукової інформації через бази даних, реферативні ресурси, тобто особливої актуальності набуває аналітико-синтетична обробка документів, але в більш модернізованому сучасному контексті.

Аналіз досліджень. Бібліографічні інформаційні ресурси Інтернету дедалі частіше стають об'єктом аналізу. Дослідники приділяють увагу різним аспектам створення та функціонування бібліотечних сайтів [3, 7, 9, 10, 11], однак, бібліографічні ресурси на сайтах бібліотек ще не стали об'єктом самостійного аналізу. Характеристику деяких жанрів електронної бібліографічної продукції

здійснила Л.Я. Філіпова, проте з кінця 90-х років ХХ ст., коли було проведене її дослідження, наповнення бібліотечних сайтів урізноманітнилося жанрово, змістовно, типологічно.

Класифікацію комп'ютерних бібліографічних ресурсів на основі ієрархії фасетів розроблено Г.М. Швецовою-Водкою [13]. Проте, незважаючи на наявність ґрунтовних наукових праць із цієї проблематики, рівень дослідження галузевих бібліографічних ресурсів залишається недостатнім для забезпечення інноваційного розвитку сільськогосподарських наук, освіти та практики.

Мета досліджень. Охарактеризувати місце ННСГБ НААН у формуванні електронних бібліографічних ресурсів, висвітлити напрацювання й оцінити їх роль у подальшому проведенні відкритої інформаційно-комунікаційної політики щодо максимального задоволення інформаційно-знанневих потреб суспільства в отриманні цілісної картини бібліографічного сільськогосподарського ресурсу й забезпеченні вільного доступу до нього.

Методи досліджень. Робота ґрунтується на принципах історизму, об'єктивності, системності, наступності, комплексності, науковості та багатофакторності, що забезпечує цілісне й всебічне охоплення найістотніших аспектів історичного розвитку електронних бібліографічних ресурсів у цілому та сільськогосподарських. Використано загальнонаукові (аналіз, синтез, класифікація) та міждисциплінарні (структурно-системний) методи. Особливу увагу приділено історичним методам наукового пізнання (порівняльно-історичному, ретроспективному).

Серед факторів, що обумовлюють специфіку електронної бібліографії: програмно-пошуковий, методико-технологічний, організаційно-управлінський, часовий та ресурсний.

Результати дослідження. Технологічні трансформації у бібліотечно-інформаційній сфері сприяють розвитку електронних бібліографічних ресурсів, які стрімко поповнюють довідково-бібліографічний апарат Національної наукової

сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України (ННСГБ НААН). Бібліографічна робота є складовою її діяльності. Сьогодні технологія підготовки та надання бібліографічної інформації, продиктовані реаліями часу, є розширенням доступу користувачів до фондів бібліотеки. Надання доступу до електронних інформаційних ресурсів, популяризація їх використання в науковому середовищі — важливий напрям діяльності бібліотеки. Як результат, впроваджено в діяльність установи інноваційні форми. Зокрема, створено веб-портал ННСГБ НААН; формування електронного каталогу (ЕК); робота щодо організації повнотекстових баз даних (БД); здійснювалося бібліографічне обслуговування користувачів через віртуальну довідку; створювалися віртуальні інформаційно-бібліографічні ресурси з актуальних питань сільського господарства, бібліотекознавства та бібліографознавства; готувалася вторинна продукція з актуальних питань аграрної галузі, яку було представлено в повнотекстовій формі на веб-порталі та розіслано до бібліотек мережі тощо [9]. ННСГБ НААН як головна книгозбірня мережі сільськогосподарських бібліотек уперше системно й планомірно поглиблювала процес створення вторинної продукції в традиційній та електронній формах.

Розглядаючи вторинну наукову інформацію в електронному середовищі, варто спинитись на термінологічному аспекті питання. Новий вид бібліографії, який за визначенням І.Г. Моргенштерна, отримав назву «електронна бібліографія» [6], де автор відзначає, що технологічні можливості електронної бібліографії усувають обмеження в обсязі представленої інформації, забезпечили необмежений доступ до документів та їх оперативний пошук. Характерною рисою електронної бібліографії є її глобальний характер. Професор Г.М. Швецова-Водка зазначає, що електронна бібліографія відрізняється тим, що для створення бібліографічної інформації, її поширення та використання застосовують комп'ютерну техніку і пов'язані з нею електронні канали соціальної комунікації. Електронна бібліографія вперше дає можливість досягти в повній мірі

голографічного ефекту бібліографічної інформації: доступність будь-якої бібліографічної інформації в будь-який час і в будь-якому технологічно оснащеному місці [13].

Бібліотечні електронні інформаційні ресурси наразі все більше перетворюються на одну із важливих складових системи наукових комунікацій. Поява нових форм і видів електронного інформаційного сервісу підвищує інтерес читача до бібліотеки. Зникає просторовий і часовий бар'єр. Звичайно, є ще чимало невирішених проблем, серед яких і навігація по ресурсах Інтернету, загальна орієнтація тощо.

Електронне середовище ННСГБ НААН дозволяє створювати найрізноманітніші документальні ресурси, які поєднують повнотекстову і документографічну (бібліографічну, сигнальну, дайджестову тощо) інформацію. Технологія гіпертексту уможлиблює приєднання до бібліографічного опису (БО) документа витяги з його тексту або повного тексту (до адреси сайту – анотацію і сам сайт).

Саме поняття «електронний ресурс» міцно закріпилося в Інтернет-середовищі як збірне для позначення різних інформаційних явищ: прикладних програм, баз даних (БД), текстів тощо, однак і далі тривають дискусії щодо співвідношення термінів «електронний ресурс» та «електронний документ» [10]. Н. М. Литвинова вважає, що обидва ці терміни як узагальнюючі можуть рівнозначно застосовуватися для позначення різних об'єктів Інтернет-середовища. Українські дослідники І. Антоненко та О. Баркова вважають електронні ресурси сукупністю електронних документів, видань, продуктів або їх комбінацій в комп'ютерних системах і мережах, призначених для оперативного та зручного задоволення інформаційних потреб користувачів [1]. Тобто, електронні документи – це складова частина електронних ресурсів, що стоять поряд з електронними виданнями, електронними продуктами чи їх комбінаціями. Разом з тим, електронний документ може бути створений, переданий, збережений і

перетворений електронними засобами у візуальну форму. Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

У ННСГБ НААН накопичений чималий досвід щодо створення значних масивів електронних бібліографічних ресурсів. Основою інформаційних ресурсів є ЕК, спеціалізовані бази даних. До ЕК вводяться бібліографічні описи всіх нових надходжень: монографій, довідників, навчальних посібників, авторефератів дисертацій та періодичних видань. Здійснюється також поточна реєстрація надходжень усіх номерів журналів, нових надходжень нормативно-технічних документів, промислових документів, депонованих наукових робіт тощо.

У сучасному віртуальному інформаційному просторі існує безліч сайтів всіляких організацій, які являють собою платформи з усією ключовою інформацією про них та проекти, які вони реалізують. Сайти націлені на демонстрацію відкритості та доступності, донесення різнопланової інформації про діяльність фахівців будь-якої організації. У цілому при проведенні аналізу бібліотечних веб-сайтів в глобальному інформаційному просторі за допомогою спеціальних методів Л. Ф. Трачук досліджено вимоги до них з точки зору орієнтованості на користувача як клієнта бібліотеки [11].

Веб-сайт ННСГБ НААН є потужним інформаційним порталом, який поєднує всі інформаційно-бібліографічні ресурси бібліотеки, створені як для вітчизняних наукових та навчальних потреб фахівців аграрного спрямування, так і для широкого кола користувачів [12]. Він репрезентує електронну бібліографічну продукцію, яка за жанровими ознаками, з одного боку, традиційна для бібліографії: каталог, бібліографічні покажчики, бюлетені, огляди літератури, пам'ятки; з другого – нова, представлена віртуальні виставки, інформаційні дайджести тощо.

Організація й удосконалення інформаційного простору ННСГБ НААН сприяє успішній інтеграції у глобальний інформаційний простір. Оптимізація контенту, функціональність та дизайн веб-сайту бібліотеки є одним з головних завдань фахівців бібліотеки і це сприяє досягненню високого місця в результатах пошуку користувачами Інтернету. При візиті на сторінку бібліотеки, на наш погляд, сайт заохочує до подальшого пошуку інформації через зрозумілу структуру, якісне інформаційне наповнення та привабливий дизайн, а також викликає у користувача зацікавленість, довіру та впевненість у достовірній інформації.

На сучасному етапі кількість різноманітних електронних бібліографічних ресурсів ННСГБ НААН невпинно зростає та відіграють важливу роль у популяризації наукового знання в Україні та за її межами.

Бібліографічна інформація є складовою трьох інформаційних блоків, (каталоги та інші бази даних, електронні версії бібліографічних покажчиків, списків літератури тощо); реферативних (оглядових, аналітичних тощо); повнотекстових. Серед ресурсів бібліографічного блоку виділяються система електронних каталогів та інших баз даних – є головним бібліографічним ресурсом власного виробництва та об'єднуються єдиною системою пошуку інформації. Частина вищезазначених ресурсів мають паперові аналоги, зокрема, карткові та друковані бібліотечні каталоги.

Електронні ресурси стали ключовим елементом відкритого інформаційного простору установи, що змінили методику задоволення запитів. Так, стандартним сьогодні для ННСГБ НААН стало: забезпечення доступу всіх користувачів до електронних ресурсів власної генерації бібліотеки (локальні бібліографічні БД, бібліографічні покажчики, списки, фактографічні дані, повнотекстові ресурси, електронні колекції та ін.); обслуговування віддалених користувачів за допомогою Web-сайту, що стали невід'ємним елементом, звичним інструментом діяльності бібліотеки. Мультимедійний портал представляє як власні, так і мережеві ресурси відповідно до тематичного спрямування установи. Завдання сайту полягає в

оперативному інформуванні користувачів про діяльність бібліотеки, забезпечення доступу до інформації, наявність зворотного зв'язку, сприяє розвитку професійної співпраці, підвищенню престижу та іміджу установи. Він перманентно оновлюється, наповнюється, розширюється змістовна частина, змінюється його зовнішній вигляд, розробляють нові актуальні рубрики, впроваджуються популярні функції (опитування, форуми тощо) [9].

Науковець у пошуку інформації не зупиняється на інформаційному продукті однієї бібліотеки, навіть національної. Для збільшення можливостей отримати бібліографічну інформацію світових виробників допомагають інформаційні ресурси та відкриті ресурси віддаленого доступу, посилення яких розміщені на сайті установи. Наразі на сайті ННСГБ НААН є доступ до понад 20 бібліографічних, реферативних, фактографічних і повнотекстових баз даних, в яких містяться понад 20 млн. записів світового інформаційного потоку і мільйони сторінок повних текстів. Серед яких: «УКРАГРОТЕКА» – електронний каталог ННСГБ НААН online, який внесено до переліку міжнародних науково-технічних баз даних та довідкових ресурсів (включає анотовані бібліографічні записи на книги, брошури, журнали, бази даних, електронні документи, ресурси Internet і інші документи з колекції Бібліотеки); «AGRIS – International Information System for the Agricultural Sciences and Technology» – міжнародна інформаційна система по сільськогосподарських науках і технологіях (бібліографічні записи і реферати документів по сільському господарству і суміжним галузям з країн – членів FAO); «CARIS – Current Agricultural Research Information System» – міжнародна інформаційна система по сільськогосподарським науках і технологіях (короткі описи науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, що ведуться або закінчених, в країнах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою – членах FAO); «AGRICOLA – Agricultural On-Line Access» – інформаційна система США по сільському господарстві (бібліографічні записи і реферати документів зі світового потоку публікацій по сільському господарству і суміжним галузям) та ін.

Наприкінці ХХ ст. бібліотеки пропонували віддаленим користувачам, переважно, електронні каталоги та бази даних для самостійного пошуку інформації, а з початку ХХІ ст. поширення набуває так зване «віртуальне ДБО», яке розвинулось на базі традиційного ДБО і полягає в наданні у відповідь на запити віддалених користувачів готової інформації як у вигляді посилань на наявні мережеві ресурси, так і у звичній для користувачів формі бібліографічних списків та фактографічних даних. Локальні користувачі (відвідувачі бібліотеки) можуть отримати бажану інформацію за допомогою бібліографа-консультанта, а віддаленим користувачам доволі важко зорієнтуватися в інформаційних продуктах, які пропонує бібліотека, або вести самостійний пошук інформації в Інтернеті. Тому на межі ХХ–ХХІ ст. з'явилися нові ефективні форми електронного ДБО, які враховують індивідуальні інформаційні потреби віддалених користувачів та активно впроваджуються в практику роботи вітчизняних бібліотек.

Одним із засобів наочної демонстрації бібліотечного фонду ННСГБ НААН слугують віртуальні виставки (тематичні, нових надходжень, окремих типів літератури) як специфічний жанр ЕБР впевнено закріпилися у діяльності бібліотек. Вони кваліфікуються за рядом ознак. За змістом вони (тематичні і персональні); за цільовим призначенням (на допомогу навчанню студенту та аспіранту, на допомогу галузевому практику, для підвищення фахового наукового рівня); за часом публікації і надходження до фонду представлених на них матеріалів (нових надходжень, за різні роки, «забутих видань»); за термінами функціонування (постійні, довготривалі, тимчасові); за видами видань (книжкові, інші види видань – журнальні або газетні тощо), кількох видів видань одночасно (комплексні); за складом представлених видань (виставка однієї книги, серії, колекції). Віртуальні виставки у ННСГБ НААН супроводжуються короткими анотаціями з ілюстраціями їх титульних листів, цитатами, стислим змістом представлених видань та акцентуванням уваги відвідувачів на їх цікавинках.

Сторінка ННСГБ НААН у соціальній мережі Фейсбук, як її міні представництво, діє з 2015 р. Вона надає можливість оперативно поділитися останніми новинками діяльності бібліотеки, запросити на черговий захід, викласти свіжу медіа-інформацію (відео, фото) тощо. Також це площадка для спілкування та обміну думками (різні опитування).

Потреби дослідників задовольняють і за допомогою науково-допоміжних ЕБР. Частина рекомендаційних ЕБР віддаленого доступу допомагає віднайти публікації з теми, проблеми, що їх досліджують. Які відображені бібліографічними довідками, списками, покажчиками, віртуальними виставками, віртуальними презентаціями книг тощо.

Слід відмітити, що бібліографічні ресурси, створювані ННСГБ НААН як у традиційному, так і електронному вигляді, характеризуються видовим різноманіттям, змістовним наповненням, галузевою спрямованістю, гетерогенністю. Дані ресурси є невід'ємною складовою розвитку сільського господарства. Щоб відповідати очікуванням користувачів, бібліотека проводить постійний моніторинг світових тенденцій та докладає зусиль з актуалізації своїх ресурсів та сервісів, розвитку відповідно до вимог часу.

Висновок. Бібліотека як найдавніший орган розповсюдження інформації виконує свої функції донесення до користувача зростаючих обсягів знань, перетворюючи їх з потенційного ресурсу у реальний, адаптуючи свої завдання і функції до сьогоденних вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів. А електронні бібліографічні ресурси є перспективний напрям у стратегії бібліотечного розвитку, напрям, який сприятиме подальшому зростанню комунікаційних зв'язків у соціальних мережах; об'єднанню людей у спільноти за інтересами (зокрема науковими й освітніми); відкриватиме нові можливості щодо вивчення взаємодії людей і організацій (зокрема ННСГБ НААН та її користувачів) та задоволення потреб дистанційних цільових спільнот шляхом електронного введення в обіг необхідних суспільству масивів інформації.

Список використаних джерел та літератури

1. Антоненко І., Баркова О. Термінологічні аспекти каталогізації електронних ресурсів. *Бібліотечний форум України*. 2004. № 3 (5). С. 17–24.
2. Вергунов В. А., Бородай І. С., Татарчук Л. М., Коломієць Н. Д., Каштанова Т. В. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН в інформаційному суспільстві: інформаційно-бібліотечне забезпечення аграрної галузі. Київ, 2019. 160 с. URL: <http://base.dnsgb.com.ua/files/book/monografiyaNNSGB-inform-suspilstvo.pdf>. (дата звернення 08.05.2022).
3. Вишневська І. Електронні інформаційно-аналітичні продукти бібліотек як засіб удосконалення обслуговування користувачів. *Наукові праці Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського*. 2007. Вип. 18. С. 5–12.
4. Добко Т. До питання розвитку термінології бібліотечно-інформаційної сфери. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 8. С. 21–23.
5. Добко Т. Довідково-бібліографічне обслуговування в електронному середовищі: віртуальне чи реальне. *Бібліотечний вісник*. 2011. № 4. С. 11–23.
6. Моргенштерн І.Г. Довідково-бібліографічне обслуговування у бібліотеках : науково-практ. посібник. М.: Ліберія, 1999. 80 с.
7. Остапчук Ю. Визначення понять «віртуальний довідково-бібліографічний апарат» і «електронний довідково-бібліографічний апарат» бібліотеки. *Наукові праці Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського*. 2010. Вип. 27. С. 200–208.
8. Солоденко Г. І. Українська бібліотечна термінологія: становлення та основні етапи розвитку : монографія. Київ : Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2010. 203 с.
9. Татарчук Л. М. Електронний каталог Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН : інстр.-метод. посіб. із створення, використання та розбудови віртуальної (цифрової) галузевої б-ки. Київ, 2009. 34 с.
10. Трачук Л. «Електронний ресурс» та «електронний каталог»: співвідношення термінів. *Термінологія документознавства та суміжних галузей знань* : зб. наук. пр. Київ, 2008. Вип. 2. С. 131–138.
11. Трачук Л. Електронні бібліографічні ресурси на сайтах бібліотек вищих навчальних закладів України. *Вісник Львівського університету*. 2010. Вип. 4. С. 153–166.
12. Трачук Л. Ф. Бібліотечні веб-сайти в глобальному інформаційному просторі: клієнтоорієнтований підхід. *Вісник ХДАК* : зб. наук. пр. 2017. Вип. 50. С. 135–146.
13. Швецова-Водка Г.М. Загальна теорія документа і книги : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 405 с.

14. Шкаріна В. Електронні бібліографічні ресурси наукової бібліотеки. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2014. Вип. 40. С. 247–260.

References

1. Antonenko, I., Barkova, O. (2004). *Terminologichni aspekty katalogizatsiyi elektronnykh resursiv* [Terminological aspects of electronic resource cataloging]. *Bibliotechnyy forum Ukrayiny* [Library Forum of Ukraine]. 3. 17–24. [in Ukrainian].

2. Verhunov, V. A., Borodai, I. S., Tatarчук, L. M., Kolomijecj, N. D., & Kashtanova, T. V. (2019). *Nacionaljna naukova sil'sjkoghospodarsjka biblioteka NAAN v informacijnomu suspiljstvi: informacijno-bibliotechnne zabezpechennja aghrarnoji ghaluzi* [National Scientific Agricultural Library of NAAS in the information society: information and library support of the agricultural sector]. URL: <http://base.dnsgb.com.ua/files/book/monografiya-NNSGB-inform-suspilstvo.pdf>. [in Ukrainian].

3. Vyshnevs'ka, I. (2007). Elektronni informatsiyno-analitychni produkty bibliotek yak zasib udoskonalennya obsluhovuvannya korystuvachiv [Electronic information and analytical products of libraries as a means of improving user service]. *Naukovi pratsi Nats. b-ky Ukrayiny im. V.I. Vernads'koho* [Scientific works of the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadskyi]. 18. 5–12. [in Ukrainian].

4. Dobko, T. (2011). *Do pytannya rozvytku terminolohiyi bibliotechno-informatsiynoyi sfery* [To the issue of the development of the terminology of the library and information sphere]. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty* [Bulletin of the Book Chamber]. 8. 21–23. [in Ukrainian].

5. Dobko, T. (2011). *Dovidkovo-bibliohrafichne obsluhovuvannya v elektronnomu seredovyschi: virtual'ne chy real'ne* [Reference and bibliographic service in an electronic environment: virtual or real]. *Bibliotechnyy visnyk* [Library Bulletin]. 4. 11–23. [in Ukrainian].

6. Morhenshtern, Y.H. (2003). *Elektronnaya byblyohrafiya: sushchnost' y problemy razvytyya* [Electronic bibliography: essence and problems of development]. URL: <https://www.livelib.ru/author/116790/top-isaak-morgenshtern>. [in Ukrainian].

7. Ostapchuk, Yu. (2010). *Vyznachennya ponyat' «virtual'nyy dovidkovo-bibliohrafichnyy aparat» i «elektronnyy dovidkovo-bibliohrafichnyy aparat» biblioteky* [Definition of the concepts of "virtual reference and bibliographic apparatus" and "electronic reference and bibliographic apparatus" of the library]. *Naukovi pratsi Nats. b-ky Ukrayiny im. V.I. Vernads'koho* [Scientific works of the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadskyi]. 27.200–208. [in Ukrainian].

8. Solodenko, H. I. (2010). *Ukrayins'ka bibliotechna terminolohiya: stanovlennya ta osnovni etapy rozvytku : monohrafiya* [Ukrainian library terminology: formation and main stages of development: monograph]. Kyjiv. 203. [in Ukrainian].

9. Tatarчук, L. M. (2009). *Elektronnyy katalog Derzhavnoyi naukovoyi sil'skohospodars'koyi biblioteky UAAN : instr.-metod. posib. iz stvorennya,*

vykorystannya ta rozbudovy virtual'noyi (tsyfrovoyi) haluzevoyi b-ky [Electronic catalog of the Sovereign scientific and scientific library of the UAAS: instr.-method. posib. from the collection, selection and rozbudov and virtual (digital) Galuze library]. Kyjiv. 34. [in Ukrainian].

10. Trachuk, L. (2008). «Elektronnyy resurs» ta «elektronnyy kataloh»: spivvidnoshennya terminiv [«Electronic resource» and «electronic catalog»: spivvidnoshnja terms]. *Terminolohiya dokumentoznavstva ta sumizhnykh haluzey znan' : zb. nauk. pr.* [Terminology of documentation and knowledge of summaries: sb. Sciences. etc.]. Kyjiv, 2. 131–138. [in Ukrainian].

11. Trachuk, L. (2010). *Elektronni bibliohrafichni resursy na saytakh bibliotek vyshchych navchal'nykh zakladiv Ukrayiny* [Electronic bibliographic resources on the websites of the libraries of the main primary deposits of Ukraine]. *Visnyk L'vivs'koho universytetu* [Bulletin of Lviv University]. 4. 153–166. [in Ukrainian].

12. Trachuk, L. (2017). *Bibliotechni veb-sayty v hlobal'nomu informatsynomu prostori: kliyantooriyentovanyy pidkhid* [Library websites in the global information space: customer orientation pidhid]. *Visnyk KhDAK* [Bulletin of the HDAK: sb. Sciences. etc.]. 50. 135–146. [in Ukrainian].

13. Shvetsova-Vodka, H.N. (2014). *Zahal'na teoriya dokumenta i knyhy : navch. Posib* [The general theory of the document and the book: teaching. manual]. Kyjiv. 405. [in Ukrainian].

14. Shkarina, V. (2014). *Elektronni bibliohrafichni resursy naukovoyi biblioteky* [Electronic bibliographic resources of the scientific library]. *Naukovi pratsi Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny im. V. I. Vernads'koho* [Scientific works of the National Library of Ukraine named after V. I. Vernadskyi]. 40. 247–260. [in Ukrainian].

Рецензенти:

Гутник М. В., к.і.н., доцент

Радозуз С.А., к.і.н.

Надійшла до редакції 20.05.2022 р.